

Briselē, 2022. gada 18. jūlijā
(OR. en)

11029/22

ONU 97	DEVGEN 148
CONUN 143	SUSTDEV 131
COHOM 74	ENV 738
CFSP/PESC 956	CLIMA 364
COPS 337	COHAFA 72
CSDP/PSDC 457	MIGR 220
CONOP 57	CODUN 26
COTER 188	SAN 450
COAFR 188	CYBER 263

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	ES prioritātes Apvienoto Nāciju Organizācijā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 77. sesijā (2022. gada septembris – 2023. gada septembris) – Padomes secinājumi (2022. gada 18. jūlijs)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par ES prioritātēm Apvienoto Nāciju Organizācijā un Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 76. sesijā (2022. gada septembris – 2023. gada septembris), kurus Padome apstiprināja 3889. sanāsmē, kas notika 2022. gada 18. jūlijā.

Padomes secinājumi par es prioritātēm Apvienoto Nāciju Organizācijā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 77. sesijā (2022. gada septembris – 2023. gada septembris)¹

I. Situācijas ieskicēšana – KĀPĒC?

1. Šobrīd, kad pasaule saskaras ar vienu no lielākajiem izaicinājumiem pasaules miera un drošības jomā – Krievijas agresīvo karu pret Ukrainu –, uzturēt noteikumus balstītu starptautisko kārtību, kuras pamatā ir ANO Statūti, ir svarīgāk nekā jebkad agrāk. Tas vēl papildina tādas esošās ģeopolitiskās plaisas un krīzes kā Covid-19 vai klimata pārmaiņas. Jebkuras valsts suverenitātes, teritoriālās integritātes un neatkarības apdraudēšana, izmantojot jebkādu iemeslu, apdraud mūs visus, un tas nav pieļaujams. To pieļaut neiebilstot nozīmētu pieņemt starptautisko kārtību, kuras pamatā ir spēka pielietošana.
2. Nepamatotais, neprovocētais un nelikumīgais Krievijas agresīvais karš kaitē noteikumos balstītai starptautiskajai kārtībai, pasaules ekonomikai un globālajam pārtikas nodrošinājumam tādā veidā, kas kaitē visām valstīm. Saskaroties ar šo vēršanos pret cilvēci, ES un tās dalībvalstis atgādina, ka ANO Statūti ir saistoši visā kopumā – miers un drošība, cilvēktiesības, dzimumu līdztiesība, cilvēka cieņa, lielu un mazu nāciju vienlīdzīgas tiesības –, un uzsver ANO pamatprincipu universālumu. ES atkārtoti apstiprina savu pārliecību, ka mūsdienu galvenās problēmas, ņemot vērā to raksturu un globālo mērogu, valstis nevar risināt, rīkojoties atsevišķi, bet tās ir jārisina kopā.

¹ Apzīmējuma "ES" lietojums visā šajā dokumentā nenorāda uz to, vai kompetence ir "ES", "ES un tās dalībvalstīm" vai ekskluzīvi "dalībvalstīm".

3. Pasaules stingrā reakcija uz šo rupjo ANO Statūtu pārkāpumu ir spēcīgs vēstījums – multilaterālismam un noteikumos balstītai starptautiskai kārtībai ir nozīme, un šādai spēka izmantošanai nav vietas 21. gadsimtā. Saskaroties ar šo krīzi, ANO ir reaģējusi un pielāgojusies, vajadzības gadījumā izvēršot un pastiprinot klātbūtni. Šis bezjēdzīgais karš, kas izraisa milzīgus postījumus, iznīcību un cilvēku ciešanas, ir nekavējoties jāizbeidz. Kopā ar partneriem ES un tās dalībvalstis darīs visu, lai padarītu pasauli par drošāku vietu, kur visiem dzīvot – gan Eiropā, gan ārpus tās –, aizstāvēt demokrātiju, cilvēktiesības, tiesiskumu un nodrošinot mieru un labklājību.
4. Brīdī, kad pasaule sāka atgūties no pandēmijas, nepamatotais, neprovocētais un nelikumīgais Krievijas agresīvais karš pret Ukrainu ir ieģrūdis pasauli vēl lielākā nedrošībā. Krievijas karš pret Ukrainu postoši ietekmē pasauli, kas jau cieš no Covid-19 un klimata pārmaiņām. Valstis, kurām ir bijušas grūtības atgūties no Covid-19 pandēmijas un gūt panākumus virzībā uz ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanu, tagad saskaras ar jaunām problēmām – draudošām globālām krīzēm pārtikas, enerģētikas un finanšu jomā.
5. Tagad vairāk nekā jebkad agrāk ir laiks apliecināt solidaritāti un parādīt, ka multilaterālisms darbojas krīzes laikā. Krievijas agresijas ietekme ir globāla un skar cilvēkus visās pasaules malās, un tā īpaši dramatiski ietekmē visneaizsargātākos. Daudzpusējiem aktoriem – Apvienoto Nāciju Organizācijai, starptautiskajām finanšu iestādēm, G7 un G20 – būtu jāapvienojas un jāierosina stabili daudzpusēji risinājumi, lai novērstu savstarpēji saistīto krīžu negatīvo ietekmi un pamatcēloņus. Mums jāīsteno nekavējoties, lai izvairītos no sociāliem nemieriem un turpmākas nestabilitātes daudzās pasaules daļās. Šajā sakarā ES sadarbosies ar ANO globālās krīzes reakcijas grupu pārtikas, enerģētikas un finanšu jautājumos. ES un tās dalībvalstis ir īstenojušas vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir mazināt globālās pārtikas krīzes smagās sekas, un turpinās sadarboties ar visiem partneriem nolūkā mazināt sekas, jo īpaši, bet ne tikai, lai pievērstos nenodrošinātībai ar pārtiku un nepietiekamam uzturam, kā arī pieaugošām humanitārajām vajadzībām.

6. Krievijas karš Ukrainā kā fundamentāls noteikums balstītas starptautiskās kārtības pārbaudījums ir atklājis dažas būtiskas nepilnības globālajā pārvaldībā un vēlreiz uzsvēris nepieciešamību modernizēt un reformēt Apvienoto Nāciju Organizāciju, ņemot vērā ģeopolitisko plaisu padziļināšanos. Mums būtu jāizmanto vēsturiskā iespēja, ko sniedz ANO process saistībā ar "Mūsu kopīgo programmu", lai ieviestu globālas pārvaldības reformas nolūkā nodrošināt, ka daudzpusējā sistēma, kuras centrā ir ANO, būtu piemērota rītdienas pasaulei un labāk pildītu mūsu kopīgās globālās saistības. Šajā nolūkā ES veidos partnerības ar visiem attiecīgajiem aktoriem patiesi iekļaujoša un satīklota multilaterālisma garā.

II. "Mūsu kopīgā programma" – mūsu turpmākās virzības noteikšana – KO?

1. Miera un labklājības nodrošināšana

7. Apvienoto Nāciju Organizācijai kā vienīgajai organizācijai, kas apvieno visas valstis, būtu jāturpina veicināt dialogu kā labāko līdzekli, ar ko rast ilgtspējīgus risinājumus konfliktiem visās pasaules daļās. Ņemot vērā vardarbīgu konfliktu pieaugumu, kā arī draudus pielietot spēku visā pasaulē, atkārtotus ANO Statūtu un starptautisko tiesību pārkāpumus apvienojumā ar plaši izplatītu nesodāmības kultūru, ir vajadzīga jauna un spēcīgāka pieeja mieram un drošībai, kas balstīta uz cilvēktiesībām un starptautisko tiesību pamatprincipiem. Krievijas spēja kavēt ANO Drošības padomes efektīvu reakciju uz tās agresiju pret Ukrainu liecina, ka mūsu rīcībā esošais instrumentu kopums nav piemērots, lai risinātu lielās problēmas, ar kurām saskaras pasaule.

a) Jauna programma mieram

8. Šodien mums ir vajadzīga vērienīga "Jauna programma mieram"; tāda, kas sekmē visaptverošu un integrētu pieeju un risina pašreizējās un turpmākās problēmas un draudus mieram un drošībai, vienlaikus paātrinot sieviešu, miera un drošības, kā arī jaunatnes, miera un drošības programmu īstenošanu. Mums ir jānodrošina, ka ANO Drošības padome kā galvenā starptautiskā miera un drošības struktūra var pildīt savu lomu laikā, kad pieaug ģeopolitiskā spriedze un sāncensība. Nesen pieņemtā iniciatīva, ar ko izveido pastāvīgas pilnvaras ANO Ģenerālajai asamblejai tikt automātiski sasauktai ikreiz, kad ANO Drošības padomē tiek izmantotas veto tiesības, ir svarīgs ieguldījums pārredzamības un pārskatatbildības palielināšanā ANO. ES pilnībā atbalsta ierosmi par veto tiesību apturēšanu ANO Drošības padomē gadījumos, kad ir runa par masveida zvērībām.
9. "Jaunajā programmā" lielāka uzmanība būtu jāpievērš novēršanai, pilnībā izmantojot ANO ģenerālsekretāra diplomātisko instrumentu kopumu, tostarp stiprinot starpniecības spējas, un tai vajadzētu būt saskaņotai ar miera veidošanu un miera centienu uzturēšanu visos līmeņos. Mums ir jānodrošina, ka ANO miera uzturēšanas misijas ir efektīvākas un iedarbīgākas atbilstīgi "Ar miera uzturēšanu saistītās rīcības" (*A4P*) programmai un *A4P+* īstenošanas plānam un ka to pamatā ir dzīvotspējīgas politiskās stratēģijas, lai tās varētu veicināt cilvēktiesībās balstītu politisku konfliktu risinājumu attīstību. Līdzīgā kārtā Miera veidošanas komisijas potenciāla pilnīga atraisīšana un tās konsultatīvās, vienojošās un samierinošās nozīmes stiprināšana joprojām ir būtiska nolūkā atbalstīt miera centienus visā pasaulē. Var vēl vairāk stiprināt Miera veidošanas komisijas lomu kā platformai, ar ko piesaistīt valdību un galveno līdzekļu devēju politisko apņemšanos miera veidošanas un konfliktu novēršanas mērķu sasniegšanai. ANO Miera veidošanas fondam ir vajadzīgs pienācīgs, prognozējams un ilgtspējīgs finansējums, un noteiktās iemaksas šajā sakarā varētu būt būtisks papildinājums.

10. Mums ir jābūt labāk sagatavotiem stāties pretī jauniem apdraudējumiem un izaicinājumiem. "Jaunā programma" prasīs stiprināt sadarbību nolūkā novērst un apkarot terorismu un vardarbīgu ekstrēmismu, transnacionālo noziedzību, cilvēku tirdzniecību, hibrīduzbrukumus, kas ietver migrantu un bēgļu instrumentalizāciju, kā arī ar kibertelpu saistītus riskus, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības, tostarp cilvēktiesības, mērķtiecīgāku apņemšanos īstenot atbrūošanas, ieroču neizplatīšanu un ieroču kontroli, stiprināt globālo pārvaldību miermīlīgai, drošai un ilgtspējīgai kosmiskās telpas izmantošanai un stiprināt mūsu prognozēšanas spējas, kas ļauj mums novērst krīzes situācijas, ātri reaģēt uz tām un tās pārvaldīt. ES arī sadarbosies ar partneriem, lai izstrādātu globālu stratēģiju cīņai pret ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos.
11. ES strādās pie tā, lai atbalstītu daudzpusējo atbrūošanās, ieroču neizplatīšanas un ieroču kontroles sistēmu, kas neprovocētā un nepamatotā Krievijas kara pret Ukrainu dēļ ir pakļauta arvien lielākam spiedienam. Starptautiskais miers un drošība ir atkarīgi no tā, kā visas ANO dalībvalstis un starptautiskā sabiedrība kopumā ievēro starptautiskās tiesības. Daudzpusējās sistēmas stiprināšana ir būtiska, lai novērstu turpmāku globālās drošības situācijas pasliktināšanos.
12. Atbrūošanās, ieroču neizplatīšanas un ieroču kontroles veicināšana būs būtiska "Jaunās miera programmas" daļa. ES strādās, lai stiprinātu, īstenotu un vispārinātu daudzpusējo atbrūošanās un ieroču neizplatīšanas režīmu. ES joprojām ir cieši apņēmusies veicināt Kodolieroču neizplatīšanas līguma vispārēju piemērošanu un pilnīgu īstenošanu. ES turpinās atbalstīt daudzpusējus instrumentus pret ķīmiskajiem un bioloģiskajiem ieročiem, lai ievērotu šādu ieroču starptautisko juridisko aizliegumu un nodrošinātu, ka tie, kas tos izmanto, nevar palikt nesodīti. ES arī turpinās atbalstīt un stiprināt tradicionālos instrumentus, kā arī daudzpusējos eksporta kontroles režīmus. ES turpinās risināt no jauna radušās problēmas, tostarp tās, kas saistītas ar autonomām letālu ieroču sistēmām, atbalstīs atbildīgu jauno tehnoloģiju izmantošanu militārām vajadzībām un veicinās atbildīgu rīcību un bruņošanās sacensības novēršanu kosmiskajā telpā.

b) Nevienu neatstāt novārtā

13. Mūsu centieni saglabāt mieru un drošību ir cieši saistīti ar mūsu spēju risināt citas globālas problēmas – izskaust nabadzību, mazināt nevienlīdzību un netaisnību, cīnīties pret klimata pārmaiņām, bioloģiskās daudzveidības zudumu un vides degradāciju, veicināt veselību pasaulē, dzimumu līdztiesību, vispārēju sociālo aizsardzību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem, ievērot cilvēktiesības un demokrātijas principus un veicināt tiesiskumu un pārskatatbildību. Tā kā līdz 2030. gadam ir atlikuši mazāk nekā desmit gadi un ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanu vēl vairāk kavē Covid-19 pandēmija, "trīskāršā planētas krīze" un Krievijas agresīvā kara globālā ietekme, mums ir jāpanāk vajadzīgie rezultāti, pirms vēl nav par vēlu. Mūsu galvenā prioritāte ir stiprināt noturību pret turpmākiem satricinājumiem un nodrošināt ilgtspējīgu, taisnīgu un iekļaujošu atveseļošanu. Šajā sakarā ES būs īpaši uzmanīga nolūkā nodrošināt, ka Krievijas agresijas sekas neapdraud progresu ne ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā, ne atveseļošanā pēc pandēmijas. Strauji augošā globālā nenodrošinātība ar pārtiku un nepietiekams uzturs, ar ko mēs saskaramies šodien, ir skarbs atgādinājums par nepieciešamību veicināt ilgtspējīgas pārtikas sistēmas un klimatnoturību, jo īpaši neaizsargātos reģionos. Programma 2030. gadam joprojām ir mūsu ceļvedis, un mums ir jāpaātrina tās īstenošana. Mums šī krīze ir jāpārvērš par iespēju uzņemt apgriezienus IAM īstenošanā, lai nevienu neatstātu novārtā. Tā kā krīzes kļūst arvien intensīvākas un sarežģītākas, nolūkā nodrošināt efektīvu kolektīvu reakciju joprojām izšķiroša nozīme ir ciešākai sadarbībai un sinerģijai starp humānās palīdzības, attīstības un miera veidošanas dalībniekiem atbilstīgi to attiecīgajām pilnvarām un ar pilsoniskās sabiedrības un citu dalībnieku jēgpilnu iesaisti.

14. ES *Global Gateway* ir svarīgs šo centienu papildinājums. Ar *Global Gateway* ES ir nākusi klajā ar vērienīgu stratēģiju, lai risinātu visakūtākās globālās problēmas, veicinātu viedas, tīras un drošas infrastruktūras attīstību digitālajā, enerģētikas un transporta nozarē, stiprinātu veselības aprūpes, kvalitatīvas izglītības un pētniecības sistēmas visā pasaulē un tādējādi veicinātu IAM īstenošanu. ES šajā sakarā veicinās noturīgas un finansiāli ilgtspējīgas investīcijas savienojamībā un iekļaujošas un pārredzamas partnerības. Mūsu jaunā stratēģija palielinās investīcijas, kas veicina demokrātiskās vērtības, augstus standartus un labu pārvaldību, un ļaus mūsu partneriem attīstīt savu sabiedrību un ekonomiku, radot paliekošus ieguvumus vietējām kopienām. ES arī turpmāk cieši iesaistīsies pilsētu ilgtspējīgas attīstības atbalstīšanā visā pasaulē, turpinot īstenot Jauno pilsētattīstības programmu.
15. Spēcīgs sociālais līgums ir būtisks, lai cilvēki varētu dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi un lai visi varētu piedalīties sabiedrības dzīvē, kā solīts programmā 2030. gadam. ES atbalsta ANO ģenerālsekretāra priekšlikumu atjaunot sociālo līgumu, kas ietver spēcīgu sociālo un ekonomisko dimensiju, tostarp sociālo aizsardzību, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību un kvalitatīvu izglītību. Sociālā līguma atjaunošana, izmantojot visaptverošu pieeju, kuras pamatā ir cilvēktiesības, ir būtiska, lai pārvarētu neuzticēšanos starp valstīm, iedzīvotājiem un citām ieinteresētajām personām un veidotu sociālo kohēziju un solidaritāti, kā arī labvēlīgu vidi pilsoniskajai sabiedrībai.
16. Lai programmu 2030. gadam īstenotu integrētākā, saskaņotākā, efektīvākā un uz rezultātiem vērstā veidā, izšķiroša nozīme ir ANO attīstības sistēmas reformas pilnīgai īstenošanai un turpmākai virzībai uz spēcīgāku ANO, kura ir "vienota rīcībā". Šajā ziņā svarīga nozīme ir pilnvarotajiem ANO rezidējošajiem koordinatoriem. Joprojām liela nozīme ir paredzamam un ilgtspējīgam ilgtermiņa finansēšanas risinājumam rezidējošo koordinatoru sistēmai.

c) Cilvēktiesības un tiesiskums

17. Pārāk daudz cilvēku tiek atstāti novārtā cilvēktiesību izmantošanas ziņā. Cilvēktiesības neatkarīgi no tā, vai tās ir pilsoniskās un politiskās vai ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības, ir universālas, nedalāmas, savstarpēji atkarīgas un savstarpēji saistītas. Tās pieder ikvienam jebkurā situācijā, nevienam nešķirojot. Ikvienu interesēs ir ievērot, aizsargāt un īstenot visu cilvēku visas tiesības, ievērojot universālās vērtības, kas ir taisnīgas, brīvas un ilgtspējīgas sabiedrības pamatā. ES turpinās enerģiski veicināt un aizstāvēt cilvēktiesību, dzimumu līdztiesības, demokrātijas, labas pārvaldības, tiesiskuma un korupcijas apkarošanas universālumu un nedalāmību. Mēs arī turpināsim atbalstīt un aizsargāt pilsoniskās sabiedrības telpu un cilvēktiesību aizstāvjus. ES atbalstīs ģenerālsekretāra jauno redzējumu par tiesiskumu, kas justīcijas sistēmas centrā izvirza cilvēkus. ES turpinās stingri iestāties pret visiem diskriminācijas veidiem, tostarp dzimuma, rases, etniskās vai sociālās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, politisko vai jebkuru citu uzskatu, invaliditātes, vecuma, seksuālās orientācijas un dzimtiskās identitātes dēļ. ES atkārtoti apliecina savu apņemšanos veicināt līdztiesību un nediskriminēšanu un visu personu tiesības baudīt cilvēktiesību un pamatbrīvību pilnu klāstu.

18. ES iestāsies par to, lai visas sievietes un meitenes varētu pilnībā izmantot visas cilvēktiesības – vienlīdzīgu, pilnīgu, iedarbīgu un jēgpilnu līderību un līdzdalību, kā arī lai veicinātu sieviešu ekonomisko iespēcināšanu, nodrošinot jaunu sieviešu un meiteņu viedokļa iekļaušanu un viņu kā pārmaiņu veicinātāju lomu. Mēs nepieļausim nekādus centienus apdraudēt pamatbrīvības vai esošās starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā, un turpināsim nosodīt cilvēktiesību pārkāpumus un aizskārumus, lai kur tie notiktu. ES turpinās savu centienu centrā izvirzīt visu veidu seksuālās un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanu un izskaušanu. ES nosoda seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības izmantošanu, tostarp kā kara ieroci. Arvien nestabilākā pasaulē, kuru aptumšo ieilgusi vardarbība un konflikti, ES prioritāte joprojām ir civiliedzīvotāju, tostarp sieviešu un bērnu, aizsardzība bruņotos konfliktos. ES pievērsīsies jauniem cilvēktiesību riskiem, tostarp hibrīddraudiem, riskiem, kas saistīti ar tehnoloģiju attīstību, klimata pārmaiņām un vides degradāciju, kā arī Covid-19 pandēmijas ilgstošajām sekām.
19. ES joprojām ir apņēmības pilna veicināt, aizsargāt un īstenot visas cilvēktiesības, kā arī pilnībā un efektīvi īstenot Pekinas Rīcības platformu un Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmu, kā arī to pārskatīšanas konferenču rezultātus, un šajā sakarībā tā joprojām pauž apņēmību jautājumā par seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām. Tāpēc ES vēlreiz apliecina, ka ir apņēmusies veicināt, aizsargāt un īstenot ikviena indivīda tiesības pašam – bez jebkādas diskriminācijas, piespiešanas un vardarbības – pilnībā būt noteicējam pār jautājumiem, kas saistīti ar seksualitāti un seksuālo un reproduktīvo veselību, un brīvi un atbildīgi lemt par tiem. ES turklāt uzsver, ka ir nepieciešams, lai seksuālās un reproduktīvās veselības jomā būtu vispārēji pieejama kvalitatīva un cenas ziņā pieejama visaptveroša informācija, izglītība, tostarp visaptveroša izglītība par seksualitāti, un veselības aprūpes pakalpojumi.

20. "Mūsu kopīgā programma" ir svarīgs satvars cilvēktiesību integrēšanai visos ANO pīlāros. ES darīs visu iespējamo, lai cilvēktiesības izvirzītu ANO darba kārtības centrā, un veicinās spēcīgāku globālu cilvēktiesību sistēmu, veidojot dziļākas alianses ar partneriem. Mēs turpināsim iestāties par ANO cilvēktiesību sistēmas efektīvu īstenošanu un tās neatkarību, kā arī par ilgtspējīgu un atbilstīgu finansējumu.
21. Mums ir arī jāstiprina pārejas justīcija un saukšana pie atbildības par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem un starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumiem, tostarp šajā sakarā izmantojot Starptautisko Krimināltiesu, un jāvirza uz priekšu darbs pie Konvencijas par noziegumu pret cilvēci nepieļaušanu un sodīšanu par tiem. ES joprojām ir nelokāma Starptautiskās Krimināltiesas atbalstītāja un turpinās aicināt vispārēji ratificēt Romas statūtus un pilnībā sadarboties ar Starptautisko Krimināltiesu. Joprojām ļoti svarīgi ir pilnībā ievērot starptautiskās cilvēktiesības un starptautiskās humanitārās tiesības, humanitāros principus: cilvēci, neitralitāti, neatkarību un objektivitāti, kā arī humānās palīdzības sniedzēju drošu, ātru un netraucētu piekļuvi skartajiem iedzīvotājiem. Starptautisko noziegumu izdarītāji nevar palikt nesodīti. ES joprojām būs cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību aktīva aizstāve un iestāsies par neierobežotu piekļuvi starptautiskajiem cilvēktiesību mehānismiem. Šie centieni būtu jāveicina arī ar programmas "Pienākums aizsargāt" efektīvu īstenošanu.

d) Izglītība

22. Piekļuve iekļaujošai un vienlīdzīgai pilnvērtīgai izglītībai ir ne tikai viena no pamata cilvēktiesībām, tā ir arī svarīga, lai panāktu progresu visu IAM sasniegšanā. Tai ir milzīgs pārveidojošs spēks virzībā uz ilgtspējīgu, taisnīgu, iekļaujošu, vienlīdzīgāku un noturīgāku pasauli un atveseļošanu, tostarp, veicinot dzimumu līdztiesību izglītībā un ar tās starpniecību. Pandēmija ir vēl vairāk ierobežojusi piekļuvi pilnvērtīgai izglītībai, jo īpaši jaunattīstības valstīs un sevišķi valstīs, kuras skāruši konflikti un ārkārtas humanitārās situācijas, saasinot jau iepriekš pastāvošo nevienlīdzību izglītības jomā. Digitālā plaisa ir vēl vairāk ietekmējusi izglītības sistēmas. Šai nepieredzētajai globālajai izglītības krīzei ir postošas sekas uz bērnu un jauniešu tiesībām, un tā ietekmē mieru, sociālo kohēziju un labklājību nākotnē.
23. ES ir stingri apņēmusies atbalstīt izglītību visos līmeņos, ar pierādījumos balstītiem ieguldījumiem stiprinot sistēmas, galveno uzmanību pievēršot taisnīgumam un iekļautībai, jo īpaši meiteņu izglītībai, kā arī skolotājiem un uzlabotiem mācību rezultātiem. Ir steidzami jāpalielina vietējais un starptautiskais finansējums izglītībai, galveno uzmanību veltot valstīm ar zemiem ienākumiem un nestabilām valstīm, un jāuzlabo politikas efektivitāte un dalībnieku sadarbība izglītības plānošanā un sistēmu stiprināšanā. ES jaunā digitālās programmas un izglītības iniciatīva, ko uzsāka ANO Cilvēktiesību padomē, veicinās iekļaujošu un vienlīdzīgu piekļuvi jauno un topošo tehnoloģiju izmantošanai ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību īstenošanā, tostarp, nodrošinot piekļuvi digitālajai izglītībai visā pasaulē. Ir steidzami jāveicina labākas izglītības un mūžizglītības iespējas visiem izglītojamajiem, jāveicina mācīšanās un prasmju attīstība, lai uzlabotu nodarbināmību, jāatbalsta skolotāju profesionālā attīstība visos līmeņos un jānodrošina digitālā mācīšanās un izglītība ilgtspējīgai attīstībai. Mums jānodrošina, ka gaidāmais samits par izglītības pārveidi būs patiesi pārveidojošs visās šajās jomās, lai veicinātu vienlīdzīgu piekļuvi pilnvērtīgai izglītībai pašreizējām un nākamajām paaudzēm. Tas sniegs svarīgu iespēju cilvēces attīstību un izglītību izvirzīt globālās programmas laikposmam līdz 2030. gadam un pēc tam centrā.

2. *Sagatavoties nākotnei labāk*

24. Krievijas agresija pret Ukrainu ir izraisījusi pastiprinātu nestabilitāti un vairojusi starptautiskās sabiedrības sadrumstalotības risku, ko saasina konflikta arvien nopietnākās sociālekonomiskās sekas. Pārtikas trūkums, ierobežota piekļuve enerģijai un izejvielām tirdzniecības traucējumu dēļ, kā arī negatīvās makroekonomiskās sekas, piemēram, augsta inflācija un augošs parādsaistību līmenis, ietekmē daudzas valstis visā pasaulē. ES palīdzēs mazināt šīs krīzes tūlītējās sekas un sadarbosies ar partnervalstīm, lai veidotu ilgtermiņa noturību pret šādiem satricinājumiem.

a) Globālās veselības drošības un sagatavotības stiprināšana

25. Covid-19 pandēmija ir atklājusi trūkumus pasaules spējā ātri reaģēt uz globālām veselības krīzēm un izcēlusi vajadzību pēc spēcīgākas un iekļaujošākas globālās veselības arhitektūras, kurā galvenā loma būtu Pasaules Veselības organizācijai (PVO). Galvenā no pandēmijas gūtā mācība ir tāda, ka pašreizējais daudzpusējais satvars globālās veselības jomā vairs neatbilst paredzētajam mērķim un mums ir ievērojami jāiegulda globālās veselības drošības spējās, lai uzlabotu sagatavotību nākotnē. Papildus cīņai pret pašreizējo pandēmiju un vakcinācijas nodrošināšanai pasaulē, vienlaikus gādājot par savlaicīgu, cenas ziņā pieejamu un taisnīgu globālu piekļuvi vakcīnām, ES virsmērķis joprojām ir veicināt vispārējo veselības apdrošināšanu un veidot spēcīgas un noturīgas veselības sistēmas partnervalstīs saskaņā ar pieeju "Viena veselība".

26. ES arī turpmāk būs virzītājspēks sarunās par juridiski saistošu konvenciju, nolīgumu vai citu starptautisku instrumentu nolūkā stiprināt pandēmiju novēršanu, sagatavotību tām un reaģēšanu uz tām PVO satvarā. Lai pārtrautu panikas un ignorēšanas ciklu, mums ir vajadzīgi viedi ieguldījumi, kas nodrošina sadarbību un koordinētu, kolektīvu rīcību. Jaunais Nolīgums par pandēmijām būtiski mainīs situāciju, jo nodrošinās visaptverošu satvaru šajā nolūkā. ES cer sadarboties ar visiem partneriem, lai sasniegtu vērienīgus rezultātus. Vienlīdz svarīgi ir nodrošināt ilgtspējīgu finansējumu pandēmiju novēršanai, sagatavotībai tām un reaģēšanai uz tām, lai nākotnē neatkārtotos postošā ietekme uz veselību un sociālekonomiskās sekas, ko izraisīja Covid-19. ES pauž gandarījumu par jauna finanšu starpniekfonda izveidi šajā nolūkā.

b) "Trīskāršās planētas krīzes" risināšana

27. "Trīskāršā planētas krīze" – klimata pārmaiņas, biodaudzveidības zudums un piesārņojums – ir eksistenciāls drauds cilvēkiem un planētai, kas ir jārisina vissteidzamākajā kārtā, jo tā apdraud ilgtspējīgu attīstību, padziļina pastāvošo neaizsargātību, apdraud cilvēktiesības un mieru pasaulē. Jaunākajā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes ziņojumā izteikts brīdinājums par globālās sasilšanas neatgriezeniskajām sekām un norādīts, ka klimata pārmaiņas drīz varētu pārsniegt mūsu un dabas spēju pielāgoties, ja vien strauji nesamazināsim emisijas. Starptautiskajā konferencē Stokholma+50 izskanēja aicinājums parādīt spēcīgu politisko gribu steidzami paātrināt saistību īstenošanu attiecībā uz veselīgu planētu un iesaistīties sistēmiskā pārejā nolūkā risināt trīskāršo krīzi un sasniegt IAM. Šajā ziņā izšķiroša nozīme būs arī globālo pārtikas sistēmu pārveidei saskaņā ar ANO Pārtikas sistēmu samita saistībām.

28. Mums kopīgi ir jāveic turpmāki pasākumi un pilnībā jāīsteno Glāzgovas saistības, un nākamajā *COP* Ēģiptē jānodrošina vērienīgāki mērķi. Valstīm ir jānāk klajā ar vērienīgākiem klimata plāniem 2030. gadam un ticamiem mērķiem un plāniem 2050. gadam. Mums visas finanšu plūsmas ir jāsaskaņo gan ar mērķi sasniegt neto nulles emisiju līmeni ap gadsimta vidu, gan arī ar Glāzgovas nolīgumu par pielāgošanās finansējuma kolektīvo divkāršošanu, lai panāktu līdzsvaru starp centieniem mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām. Mums arī jāsaskaņo visas finanšu plūsmas un ieguldījumi ar globālajiem biodaudzveidības mērķiem, ņemot vērā arī transnacionālo organizēto noziedzību kā bioloģiskās daudzveidības zuduma avotu; par to šogad jāvienojas vērienīgā globālajā biodaudzveidības satvarā laikposmam pēc 2020. gada. Mēs strādāsim pie tā, lai panāktu juridiski saistošu globālu nolīgumu cīņai pret piesārņojumu ar plastmasu.
29. Mums ir jāatbalsta ANO ģenerālsekretārs viņa centienos pakāpeniski pārtraukt jauna fosilā kurināmā izpēti un fosilā kurināmā subsīdijas. Mums katrā ziņā jāpaātrina centieni panākt noturīgu un taisnīgu pārkārtošanos uz zaļo enerģētiku visā pasaulē. Mums ir jāpiedalās turpmāku taisnīgas enerģētikas pārkārtošanas partnerību noslēgšanā ar partnervalstīm no globālajiem dienvidiem *COP27* laikā un pēc tās. Mums ir jāiesaistās ANO Enerģētikas rīcības plānā laikposmam līdz 2025. gadam un ar to saistītajos enerģētikas paktos, lai palīdzētu valdībām un ieinteresētajām personām izpildīt savas saistības enerģētikas jomā.
30. Okeāni var būt atjaunīgās enerģijas, mazemisiju pārtikas un inovācijas avots, un tie ir būtiski, lai īstenotu ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam. Lai nodrošinātu ieguvumu cilvēcei, būtisks sasniegums šogad būs sarunu pabeigšana par starptautisku juridiski saistošu instrumentu jūras bioloģiskās daudzveidības teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas (*BBNJ*), saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai.

31. Ūdens ir stratēģiski svarīgs ilgtspējīgai attīstībai, kā arī mieram un drošībai un cilvēktiesību īstenošanai. Ar ūdeni saistītie jautājumi ir jārisina dažādās nozarēs un pāri robežām. ES ir apņēmusies nodrošināt vērienīgu un īstenojamu iznākumu ANO 2023. gada konferencē par ūdeni, lai paātrinātu ar ūdeni saistīto mērķu un Programmas 2030. gadam mērķrādītāju sasniegšanu, tostarp, izveidojot jaunu ANO īpašā sūtņa ūdens jautājumos amatu.

c) Digitālā iekļaušana un savienojamība

32. Digitālajā vidē ir daudz iespēju, taču pastāv arī tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta, ļaunprātīgas izmantošanas vai kiberuzbrukumu, kibernoziestības un dezinformācijas riski. Mums ir jāveicina atvērta, brīva, globāla, stabila un droša kibertelpa, kurā pilnībā piemēro cilvēktiesības, pamatbrīvības un tiesiskumu. Mūsu uzdevums ir panākt, lai digitālā pārveide darbotos visu labā – aizsargāt digitālos kopresursus kā globālu sabiedrisko labumu, panākt cenas ziņā pieejamu, jēgpilnu savienojamību un digitālo iekļaušanu, likvidēt digitālo plaisu un nodrošināt cilvēktiesību ievērošanu un aizsardzību tiešsaistē tāpat, kā mēs to nodrošinām bezsaistē. ES turpinās aizsargāt un veicināt pilsonisko telpu tiešsaistē, datu aizsardzību un tiesības uz privātumu un vērsties pret valsts atbalstītiem ierobežojumiem attiecībā uz piekļuvi informācijai, tostarp interneta slēgšanu. ES sadarbosies ar partneriem, lai īstenotu Deklarāciju par interneta nākotni nolūkā atbalstīt atvērtu, bezmaksas, globālu, sadarbībspējīgu, uzticamu un drošu internetu.

33. ANO ģenerālsēkretāra ierosinātais globālais digitālais pakts var kalpot par ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanas veicinātāju un paātrinātāju, un sagaidāms, ka tas sekmēs turpmāku progresu arī citās jomās. ES cer konstruktīvi iesaistīties tāda patiešām uz cilvēku vērsta globālā digitālā pakta izveidē, kurā nodrošināta cilvēktiesībās balstīta pieeja digitālajai videi un saistīto tehnoloģiju izmantošanai, pievērsta uzmanība gan tā iespējām, gan riskiem visās tā dimensijās un novērsta viensētnieciska domāšana. Rezultātam vajadzētu būt spēcīgākai, iekļaujošai, cilvēktiesībās balstītai un daudzas ieinteresētās personas, tostarp starptautiskās organizācijas, valdības, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās aprindas un privāto sektoru, iekļaujošai digitālajai pārvaldībai, kas sniegtu labumu visiem. ES sagaida, ka ANO tehnoloģiju sūtnis palīdzēs uzturēt un uzlabot pašreizējo interneta pārvaldības modeli, kurā iesaistītas daudzas ieinteresētās personas, un nodrošināt atbilstību cilvēktiesībās balstītai pieejai digitālajām tehnoloģijām visā ANO sistēmā.

d) Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana jauniešiem

34. Lai īstenotu Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un atjaunotu paaudžu solidaritāti, ir svarīgi jauniešu inovatīvo potenciālu mobilizēt ilgtspējīgas attīstības un demokrātiskākas, iekļaujošākas un miermīlīgākas sabiedrības vajadzībām. ES veicinās pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu jauniešiem, stiprinot jauniešu spējas, novēršot nevienlīdzību un piedāvājot viņiem iespējas veicināt ilgtspējīgu attīstību savās kopienās, valstīs un visā pasaulē. Mēs uzņemsimies vadību un sekmēsim jauniešu jēgpilnu, daudzveidīgu un efektīvu iesaisti gan ANO, gan ārpus tās, viņu pilnīgu un aktīvu līdzdalību sabiedriskajā un politiskajā dzīvē visos līmeņos, kas ir būtisks demokrātijas, labas pārvaldības un cilvēktiesību ievērošanas aspekts. Jauniešu, jo īpaši jaunu sieviešu un meiteņu, viedokļa plašāka paušana globālajā lēmumu pieņemšanā ir būtiska, lai viņi varētu darboties kā viedokļu izplatītāji, veicinot ilgtspējīgāku politiku, atjaunojot uzticēšanos publiskajām iestādēm un veidojot labāku nākotni – zaļāku, iekļaujošāku un digitālāku – visiem. ANO Jaunatnes lietu biroja izveide būs konkrēts solis ceļā uz šo mērķu sasniegšanu.

III. Ceļā uz ANO 2.0 – KĀ?

35. Sarežģītākā globālā vide ir atkārtots apliecinājums tam, ka ir vajadzīga tāda ANO, kas ir gatava nākotnei. Mēs nevaram risināt 21. gadsimta problēmas ar 20. gadsimta instrumentu kopumu. Mums ir jāpāriet no vienkāršas reaģēšanas uz globālām problēmām un krīzēm, piemēram, konfliktiem, pārtikas trūkumu vai klimata pārmaiņām, uz novēršanu un krīžu un galveno tendenču, piemēram, digitālās un zaļās pārkārtošanās vai demogrāfisko pārmaiņu, labāku paredzēšanu, un mūsu novērtējumam ir jābūt iekļautam mūsu stratēģiskajā plānošanā un politikas veidošanā. Lai to panāktu un gaidot Nākotnes samitu 2023. gadā, ANO ir jāpielāgojas atbilstoši ANO ģenerāļsekretāra redzējumam par "Mūsu kopīgo programmu" un jādarbojas kā "Vienai ANO" visā sistēmā.
36. Lai ANO padarītu efektīvāku, mums ir jāattīsta jaunas spējas, kas veicina elastību, integrāciju un kohēziju. ES atbalsta ANO atjaunināšanu, ieguldot "pārmaiņu kvintetā" un lielāku uzmanību pievēršot datiem, rezultātos balstītai pārvaldībai un stratēģiskajai prognozēšanai. Šīs spējas ir pamats ANO 2.0 koncepcijai virzībā uz vairāk nākotnē orientētu ANO sistēmu. Mēs arī atbalstām priekšlikumu par Ārkārtas platformu, lai uzlabotu mūsu kolektīvo pieeju krīžu pārvarēšanai. ES atzinīgi vērtē priekšlikumu atjaunot ANO ģenerāļsekretāra Zinātnisko konsultatīvo padomi kā galveno elementu lēmumu pieņemšanas stiprināšanā ANO, kā arī atjaunot tās kā uzticama datu un pierādījumu avota lomu un pauž gatavību palīdzēt ar savām zinātniskajām konsultatīvajām struktūrām. Nākotnes samits būs pareizais brīdis, lai izvērtētu šo pārveides procesu un virzītu to uz priekšu. Lai panāktu tālredzīgu un vērienīgu samita iznākumu, ES cer sadarboties ar visiem dalībniekiem visās jomās.

37. Ar ANO 2.0 arī jāsaprot tāda ilgtspējīgi finansēta organizācija, kas ir iekļaujošāka, pārredzamāka un atbildīgāka. Pilsoniskā sabiedrība, cilvēktiesību aizstāvji, sociālie partneri, jaunieši, parlamenti, privātais sektors, akadēmiskās aprindas, kā arī reģionālās organizācijas – tie visi ir dalībnieki, kas sniedz savu perspektīvu un stiprina mūsu lēmumu pieņemšanu. Tas palielina ANO leģitimitāti un palīdz mūsu iedzīvotājiem uzskatāmi parādīt, kāpēc multilaterālisms un ANO ir labākais veids, kā sasniegt rezultātus visu labā. ES un tās dalībvalstis saglabās vadošo lomu modernākas, efektīvākas, pārredzamākas un atbildīgākas ANO veicināšanā. Mēs turpināsim atbalstīt šīs transformatīvās pārmaiņas, lai Apvienoto Nāciju Organizācija būtu pienācīgi sagatavota nākotnes izaicinājumiem un iespējām.
